

НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В УПРАВЛІННІ ПЕРСОНАЛОМ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

УДК 174.35.014:338.24

Надрага Василь Іванович,

*доктор економічних наук, доцент, професор кафедри управління персоналом та економіки праці,
Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України*

ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена аналізу поточних і перспективних форм та інструментів підвищення компетентності посадових осіб місцевого самоврядування, виходячи з вимог становлення нового технологічного устрою в Україні. Зважаючи на те, що інформаційна економіка поєднує як економічні, так і соціокультурні процеси, це значно сприяє зростанню нових компетенцій у сфері публічного управління. У свою чергу високий рівень професійної підготовки гарантує подальший поступ інформаційної економіки. Зазначається, що у державному управлінні інформаційна економіка зумовлює необхідність переходу на якісно новий рівень ефективності управлінської діяльності, адже таким чином посадова особа будь-якого рівня дістає можливості для розробки довгострокових стратегій, менше відволікаючись на прийняття поточних малозначущих рішень. Компетенції посадової особи проявляються в конкретних ситуаціях (соціальних і професійних). Формування професійної компетентності публічних службовців, у тому числі й посадових осіб місцевого самоврядування, великою мірою залежить від навчальних закладів перепідготовки та підвищення кваліфікації. Зміщення акцентів у процесі перепідготовки на користування інформацією в умовах необмеженого доступу суттєво змінюють процес модернізації освіти.

Сьогодні в Україні існує нагальна потреба модернізації освітнього стандарту та розробки окремих програм для конкретних секторів державної політики. Процес перепідготовки повинен включати не лише подання масиву нових знань, але й формувати інформаційну компетентність у слухачів. Така компетентність повинна виражатися в інтегративній якості управлінця. Пропонується поряд з кардинальним оновленням підходів та навчально-методичних комплексів освітніх закладів з'ясувати, яким чином освітні новації, зокрема запровадження системи підготовки фахівців, що володіють сучасними інформаційними компетенціями, корелюватимуть з такою моделлю місцевого самоврядування, яка відповідатиме нагальним потребам державотворення.

Ключові слова: інформаційна економіка, післядипломна освіта, публічне управління, навчально-методичний комплекс.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Інформаційна економіка виступає варіативним фактором суспільного розвитку, оскільки інтелектуальний продукт, на відміну від матеріального виробництва, у процесі вільного розповсюдження перетворюється на суспільне благо, яке не вимагає жорсткого позиціонування на ринку. Відповідно, споживча цінність інформаційних ресурсів та продуктів примножується завдяки їх суспільному споживанню. На основі прогресивних інформаційних продуктів чимало компаній будують концепцію своєї діяльності, оптимізують процеси виробництва чи надання послуг, ав-

томатизують процеси розрахунків, підвищуючи таким чином ефективність своєї діяльності.

Закон України «Про вищу освіту», регламентуючи основні правові, організаційні, фінансові засади функціонування системи вищої освіти, забезпечує умови для посилення співпраці державних органів і бізнесу з вищими навчальними закладами на принципах автономії вищих навчальних закладів, поєднання освіти з наукою та виробництвом з метою підготовки конкурентоспроможного людського капіталу для високотехнологічного й інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення потреб

суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівцях [1].

Концепцією реформування системи професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад визначена необхідність створення «сучасної цілісної, мобільної та гнучкої системи професійного навчання з розвиненою інфраструктурою, ефективним управлінням і належним ресурсним потенціалом». Серед першочергових завдань концепції – «зміцнення потенціалу і спроможності органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо визначення індивідуальних та загальних потреб у професійному навчанні» [2].

Формування професійної компетентності публічних службовців, у тому числі й посадових осіб місцевого самоврядування, значною мірою залежить від якісних змін у підходах до їх підготовки та підвищення кваліфікації. Нові навчальні програми як вищих навчальних закладів, так і закладів післядипломної освіти повинні враховувати сучасні тенденції суспільного розвитку, зумовлені становленням інформаційної економіки в Україні.

Актуальність дослідження проблем підвищення компетентності посадових осіб місцевого самоврядування крізь призму становлення інформаційної економіки в Україні обумовлюється низкою факторів, серед яких:

- модернізація організаційних основ побудови системи місцевого самоврядування в Україні та відповідна зміна пріоритетів у кадровому забезпеченні управління територіальними громадами;

- упровадження інформаційних технологій через навчання посадовців надає додаткові можливості щодо узгодження внутрішнього та зовнішнього середовища місцевого самоврядування, а також забезпечення організації багаторівневого доступу до інформаційної системи, включаючи внутрішніх та зовнішніх користувачів.

Незважаючи на напрацювання окремих складових моделі підготовки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування в частині підвищення їх інформаційних компетенцій поки що немає загальноприйнятого підходу до визначення її змісту та пріоритетів.

Аналіз останніх публікацій. Вирішенню проблем розвитку інформаційної економіки як функціональної складової інформаційного суспільства присвячено низку публікацій провідних вітчизняних та зарубіжних учених, серед яких:

В. Антоненко [3], Ю. Бажал [4], В. Геєць [5], М. Кастельс [6], Е. Лібанова [7], К. Мінетакі [8], М. Порат [9], Е. Тарбан [10], С. Шкарлет [11].

Серед останніх публікацій, присвячених безпосередньо проблемам становлення інформаційної економіки в аспекті її впливу на розвиток компетенцій державних службовців, доцільно виділити ряд наукових праць.

Слід погодитися з В. Костицею, який вважає, що зміна профілю завдань та профілю компетенцій працівників ДСЗ у сучасних умовах дедалі більше впливає з надання ІТ-послуг, їх оцифрування. Вже доведено практикою, що ІТ справили великий вплив на розширення доступу до послуг консультування. Це дає імпульс розвитку послуг самопомоги, що забезпечується в європейських ДСЗ значними інвестиціями у програмне забезпечення та розвиток ІКТ для організації самопомоги в режимі доступу до необхідної інформації. Зроблений автором аналіз європейського досвіду навчання та підвищення кваліфікації спеціалістів державної служби зайнятості засвідчив, що в цілому зростає охоплення такими програмами спеціалістів з надання послуг, вони були залучені до навчання або тренінгів, активно використовують у своїй роботі здобуті знання та навички. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у роботі консультантів із працевлаштування та інших консультантів і спеціалістів змінило відповідні профілі роботи, профілі компетенцій [12, с. 205].

Я. Мельник, досліджуючи новітні інформаційні технології в організації діяльності служби зайнятості України, констатує, що зараз, коли держава перебуває в складних соціально-економічних умовах, а вибуховий розвиток комунікативних технологій неабияк впливає на психологію сприйняття інформації, відкритість і доступність державних установ для людей є прерогативою влади. На етапі модернізації служби зайнятості важливу роль відіграє вдосконалення її інформаційно-роз'яснювальної роботи, запровадження проектів та інновацій, покликаних зробити службу зайнятості ближчою до шукачів роботи і роботодавців. До таких нововведень передусім належать: створення інформаційно-консультативних центрів, запровадження в окремих регіонах пілотних проектів з комплексного обслуговування громадян за принципом «центр під одним дахом», створення консалтингових центрів та бізнес-інкубаторів, підтвердження неформальної освіти, розвиток центрів професійно-технічної освіти служби зайнятості тощо [13, с. 128].

Доволі цікавим у методичному плані є порівняльне дослідження Л. Даниленко: аналізуючи стан готовності міських голів до інноваційної діяльності в ході навчальних занять, автор з'ясував, що саме останній етап готовності – освоєння інновацій – залишається проблемним для вітчизняної практики, на відміну від німецької, де, навпаки, найвищий рівень готовності до інноваційної діяльності відповідає освоєнню інновацій, їхньому безпосередньому застосуванню у практичній діяльності в органах публічного управління, адміністрування, місцевого самоврядування. Це свідчить про недостатню співпрацю вітчизняних міських голів з інститутами науки, громадянського суспільства та бізнесу. Тому більшість інноваційних розробок залишаються на рівні наукового обґрунтування чи експериментальної апробації, що гальмує реалізацію таких політико-управлінських інновацій, як електронне врядування, транспарентність діяльності керівників органів місцевого самоврядування та прийнятих ними управлінських рішень, громадсько-державне управління, де бюрократизація управління, деполітизація влади, демонополізація владних рішень, упорядкування сфери культурно-спортивного спрямування, упорядкування сфери інформаційно-комунікаційного забезпечення, розвиток привабливості міст тощо [14, с. 7-8].

І. Поліщук виявлені характерні особливості й недоліки механізмів забезпечення розвитку професійного потенціалу державних службовців в Україні: правовий механізм характеризується недостатньою увагою до професійного потенціалу особистості в системі державного управління; організаційний механізм демонструє відсутність системи моніторингу розвитку професійного потенціалу державних службовців та недостатність стимулів щодо забезпечення саморозвитку державних службовців; ресурсний механізм характеризується недостатністю інвестицій (фінансових, матеріальних та інтелектуальних) у розвиток професійного потенціалу державних службовців; мотиваційний механізм пробуксовує через відсутність безперервного стимулювання в системі державного управління до розвитку професійного потенціалу державних службовців [15, с. 230].

К. Липовська з метою вирішення питання забезпечення органів місцевого самоврядування середніх та малих міст достатніми коштами для розвитку інформаційних технологій пропонує створити приватно-державні інформаційні центри. Автор вважає, що практичним спрямуванням діяльності місцевої влади може стати створення центру інтелектуальної власності та

патентно-ліцензійних послуг. Основним завданням такого центру має бути перетворення результатів творчої праці на конкурентоспроможний товар [16, с. 63].

Значну практичну цінність становить підхід групи науковців [17, с. 236], відповідно до якого формування професійної компетентності стане успішним за умови, що кожен суб'єкт даного процесу чітко уявлятиме, які компетентності слід розвинути або сформувати у процесі навчання. Без такого розумного й раціонального проектування освітньої траєкторії неможливо досягти загальних позитивних результатів. Це передбачає необхідність проведення діагностики стану професійної компетентності публічного службовця, яка дає можливість спланувати і сформулювати цілі навчання як стратегічно цілісну систему підвищення кваліфікації, щоб забезпечувати підготовленість фахівця до виконання професійних функцій.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми та мета статті. Незважаючи на досить ґрунтовну наукову розробленість проблематики компетентності державних службовців, недостатнім лишається вивчення особливостей формування інформаційних компетенцій посадових осіб місцевого самоврядування в умовах становлення в Україні економіки інноваційного типу. Метою статті є з'ясування особливостей впливу глобальної інформатизації суспільно-економічних процесів на зміну пріоритетів щодо підготовки публічних службовців, у тому числі й посадових осіб місцевого самоврядування, а також вироблення напрямів підвищення їх компетенцій у сфері застосування інформаційних технологій.

Виклад основного матеріалу. Інформаційно-комунікаційні технології – це не просто технічні засоби, пов'язані з інформатизацією, інтелектуалізацією або комп'ютеризацією виробництва, а насамперед – управлінський інструментарій процесного типу, що використовується для глобального поділу чи перерозподілу ідей, капіталів та праці. Це визначатиме можливість не тільки використання базових положень геопросторової парадигми в контексті подальшого розвитку глобалізованого світу, але й генерування в межах національної економіки системних ознак для формування її інформаційного типу. Серед основних специфічних рис становлення інформаційної економіки у суспільстві є те, що вона зумовлює зростання важливості та престижу процесів підготовки високоосвічених спеціалістів, які у змозі виконувати як повсякденні службові обов'язки, так і продукувати та упроваджувати нові ідеї [18,

с. 57; 19, с. 12]. Відповідно, перед органами місцевого самоврядування постали новітні завдання адаптації до потреб місцевого й регіонального розвитку форм і методів роботи органів місцевого самоврядування у цілому та окремих службовців.

У 1990 р. Міжнародною організацією праці до кваліфікаційних вимог до фахівців у системі післядипломної освіти, підвищення кваліфікації й перепідготовки управлінських кадрів було введено поняття «Ключові компетенції». У середині 90-х рр. XX ст. воно вже почало визначати вимоги до підготовки фахівців у професійній та вищій школі. Компетенції виявляються в конкретних ситуаціях (соціальних і професійних). Та чи інша компетенція не може бути ізольована від конкретних умов її реалізації, тобто – це інтеграція знань, умінь, досвіду із соціально-професійною ситуацією, з конкретною реальною діяльністю. Знання, уміння й досвід визначають компетентність посадовця; здатність мобілізувати ці знання, уміння та досвід у конкретній соціально-професійній ситуації обумовлює компетенцію успішно управляти.

У загальному визначенні інформаційно-комунікативна компетентність особистості виступає як можливість людини, з одного боку, орієнтуватися в динамічному соціокультурному середовищі й просторі різних культур, а з другого – нарощувати обсяги інформації та знань, вибудовувати власний стиль комунікацій, що вирізняється підвищеною особистісною активністю, новими принципами взаємодії в умовах сучасних соціокультурних трансформацій [20, с. 16].

Основною метою функціонування системи підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб органів місцевого самоврядування в Україні є задоволення потреб центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, інших органів та організацій, на які поширюється дія законів України «Про державну службу» [21] та «Про службу в органах місцевого самоврядування» [22], у компетентних фахівцях, здатних виконувати управлінські функції, впроваджувати новітні соціальні технології та сприяти інноваційним процесам у державному управлінні та органах місцевого самоврядування. Відповідно до чинних нормативно-правових актів, підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб органів місцевого самоврядування є навчанням з метою оновлення та набуття вмінь, знань, навичок і здатності виконувати завдання та обов'язки, необхідні для провадження профе-

сійної діяльності на державній службі та на службі в органах місцевого самоврядування [23].

Навчальні програми більшості національних систем освіти публічних службовців мають власну специфіку, яка відображає національні особливості кожної країни. Наприклад, у Франції основна увага приділяється тому, що публічні службовці є елітою, яка здатна продукувати нові ідеї, чутлива до потреб громадян. В Англії особливу увагу приділяють тому, щоб службовці були готові до вирішення нагальних проблем, використовуючи різні можливості. В Австрії та Греції в основу навчальних програм для підготовки службовців покладаються аналіз політичної і соціально-економічної ситуації, суперечності, що виникають у розвитку цих країн. У Данії міністерства та відомства визначають, якими знаннями та вміннями мають оволодіти службовці під час навчання.

Ст. 8 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» до основних обов'язків посадових осіб місцевого самоврядування зараховано, зокрема, постійне вдосконалення організації своєї роботи, підвищення професійної кваліфікації. Ст. 19 визначено, що організація навчання і підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування забезпечуються у порядку, передбаченому законом. Водночас законами України не визначається порядок організації навчання і підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування (на сьогодні Законом України «Про вищу освіту» врегульовано лише питання післядипломної освіти, підвищення кваліфікації та стажування педагогічних і науково-педагогічних працівників). Після прийняття Закону України «Про освіту» заклади освіти, що здійснюють освітню діяльність з підвищення кваліфікації працівників, обов'язковість якої передбачена законом, зобов'язані отримати ліцензію на відповідну діяльність та/або акредитувати відповідні освітні програми. Закон зобов'язує Кабінет Міністрів України протягом року із дня набрання чинності привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом.

У звіті «Оцінка та рекомендації стосовно системи підготовки державних службовців в Україні», підготовленому в рамках проекту Twinning «Розвиток і удосконалення системи підготовки державних службовців в Україні», було визначено, що в Україні є необхідність модернізації освітнього стандарту магістерських програм, розробки окремих програм для конкретних секторів державної політики, розвитку системи

оцінки якості підготовки фахівців, запровадження системи управління якістю [24, с. 21-26]. Незважаючи на те, що Звіт було опубліковано ще в 2010 р., його регулятивна частина залишається актуальною і сьогодні. Так, наприклад, у рішенні Рахункової палати від 13.03.2018 р. № 5-3 констатується, що наказом НАДС від 12.04.2017 № 80 затверджено Положення про роботу Конкурсної комісії Національного агентства України з питань державної служби з відбору виконавців державного замовлення на підготовку здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем магістра та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування. У наказі наведено чіткий перелік документів, які подаються для участі у відборі виконавців державного замовлення за встановленою формою, однак пропозиції окремих ВНЗ не відповідали встановленим вимогам. Так, до конкурсу було допущено пропозиції Київського національного торговельно-економічного університету; Національного педагогічного університету імені Драгоманова; Національної академії внутрішніх справ; Одеського регіонального інституту державного управління НАДУ, Харківського регіонального інституту державного управління НАДУ за відсутності копії сертифікатів про акредитацію на пряму підготовки, спеціальності. Можливо, це пояснюється недостатністю освітянських ресурсів, оскільки показники державного замовлення з підвищення кваліфікації не виконано: з випуску у 2016 р. – на 1523 особи, у 2017 р. – на 363 особи, з прийому у 2016 р. – на 1511 осіб, у 2017 р. – на 363 особи [25].

Для системи державного управління інформаційна економіка проявляється у необхідності переходу на якісно новий рівень ефективності управлінської діяльності, адже таким чином посадова особа будь-якого рівня дістає можливості для розробки довгострокових стратегій, менше відволікаючись на прийняття поточних мало-значущих рішень. Однак окремою проблемою, що потребує негайного вирішення, залишається низький рівень комп'ютерної грамотності державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, недостатня кількість закладів, здатних інформувати населення щодо переваг та можливостей електронного урядування, забезпечити якісну підготовку та підвищення кваліфікації відповідних кадрів. Водночас в Україні протягом 2016 і 2017 рр. питанню підвищення інформаційних компетенцій посадових осіб публічного управління увага майже не приділялася (особливо це стосується навчально-методичного

забезпечення – досить потужним методичним супроводом був забезпечений лише напрям підвищення кваліфікації з питань запобігання і протидії корупції). Прикладом цього може слугувати результат вивчення переліку заходів, спрямованих на підвищення кваліфікації службовців КМДА. Так, відповідно до Плану-графіка, затвердженого розпорядженням Голови КМДА від 26.12.2017 р. № 1672 «Про підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування у 2018 році», з 98 пунктів щодо видів підвищення кваліфікації питанням підвищення інформаційної компетенції державних службовців 4-9 груп оплати праці та посадових осіб місцевого самоврядування присвячено лише 11, серед яких:

- п'ять тематичних короткострокових семінарів «Використання табличного процесора Microsoft Excel в державному управлінні»;
- три тематичні короткострокові семінари «Досконале володіння комп'ютерними технологіями»;
- три тематичні короткострокові семінари «Презентації у програмі Microsoft PowerPoint засобами растрової графіки».

Зазначена тематика, за винятком трьох семінарів, присвячених досконалому володінню комп'ютерними технологіями, досить важко узгоджується з новаціями, що їх зумовлює розвиток інформаційної економіки. Володіння ж Microsoft Excel та Microsoft PowerPoint є просто однією з кваліфікаційних вимог для зайняття посади в системі державного управління.

Поряд із цим розуміння важливості проблеми демонструє НАДС, що засвідчують розробка та схвалення науково обгрунтованої Концепції впровадження інформаційної системи управління людськими ресурсами в державних органах (HRMIS) та затвердження плану заходів щодо її реалізації. Передбачається, що реалізація Концепції дасть змогу керівникам державних органів: узагальнити інформацію про людські ресурси, що сприятиме ефективному обміну інформацією між усіма державними органами; підвищити продуктивність робочого процесу за рахунок швидкої обробки даних, поліпшити робоче середовище, зменшити рівень дублювання робіт і автоматизації процедур; поліпшити процес прийняття рішень за результатами аналітичної звітності інформаційної системи [26].

В умовах упевненого поступу інформаційної економіки в Україні стало можливим об'єднання більшості аспектів управлінської діяльності посадових осіб місцевого самоврядування в єдину

інформаційну систему, що дозволяє вже сьогодні частково автоматизувати процеси прийняття управлінських рішень. Це зумовлює модернізацію наявних підходів до організаційно-методичних та теоретичних основ перепідготовки публічних службовців. Поряд з кардинальним оновленням навчально-методичних комплексів освітніх закладів насамперед необхідно з'ясувати, яким чином освітні новації, зокрема запровадження системи підготовки фахівців, що володіють сучасними інформаційними компетенціями, мають корелювати з тією моделлю місцевого самоврядування, яка найбільшою мірою відповідає нагальним потребам державотворення. Якщо виходити з Концепції реформування системи професійного навчання державних службовців, голів місцевих держадміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування і депутатів місцевих рад, то ключовим напрямом адміністративної реформи в Україні є формування нової системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування, готових до впровадження нововведень і персональної відповідальності за прийняті управлінські рішення.

Висновки та пропозиції. Таким чином, ключовою теоретико-методологічною проблемою дослідження особливостей процесу підвищення компетенції посадових осіб місцевого самоврядування є наявність протиріччя між визначенням компетенції як властивості, базовим компонентом якої є навички та знання фахівця, та неможливістю її об'єктивної оцінки внаслідок нематеріальності даної наукової категорії.

Серед інших проблем наявної системи перепідготовки та підвищення компетенції посадових осіб місцевого самоврядування слід виділити наступні:

- практична відсутність конкуренції між освітніми інституціями, що відповідають усім організаційно-нормативним вимогам до перепідготовки посадових осіб місцевого самоврядування;

- недостатня внутрішня мотивація посадовців до використання у службовій діяльності новітніх інформаційних технологій;

- відсутність відповідних методик вивчення та врахування особистісних і професійних характеристик слухачів (наприклад, важливими факторами інформаційної компетентності посадовця є його вік та бажання перебудуватися відповідно до вимог часу, однак дані чинники, як і ряд інших, практично не враховуються);

- різнонаправленість навчальних програм, незважаючи на задекларовану їх відповідність державним стандартам;

- професійне навчання, що проводиться більшістю закладів перепідготовки в рамках парадигми т.зв. «традиційного навчання, заснованого на засвоєнні готових знань, умінь та навичок», яке практично вичерпало свій ресурс.

Політика держави щодо розвитку інформаційного суспільства повинна стати пріоритетом загальнодержавної економічної політики. Механізми розвитку інформаційної економіки в Україні доцільно розглядати крізь призму розвитку всієї системи державного управління у поєднанні з механізмами державно-приватного партнерства. Інформаційна економіка поєднує як економічні, так і соціокультурні процеси, що зумовлює необхідність вироблення нових компетенцій у сфері публічного управління. У свою чергу високий рівень професійної підготовки та компетенцій управлінців гарантує подальший поступ інформаційної економіки, оскільки базовим елементом системи публічного управління стає інноваційно-аналітична діяльність посадової особи, що спрямована на: виявлення пріоритетних напрямів розвитку суспільства та потреб різних соціальних верств населення; творче осмислення локальних і загальнодержавних процесів; вироблення інноваційних підходів у вирішенні суспільно значущих проблем.

В умовах активної інформатизації більшості суспільних процесів система публічного управління стає більш уразливою щодо окремих новітніх загроз – йдеться, насамперед, про актуалізацію одного з базових положень теорії ризику: ризик у прийнятті рішень залишається однаково великим як при нестачі інформації, так і при її надмірній кількості.

Зміщення акцентів у процесі перепідготовки посадових осіб місцевого самоврядування на користування інформацією в умовах майже необмеженого доступу до неї суттєво змінює процес модернізації освіти. Тому використання інформації в публічному управлінні має супроводжуватися науковими дослідженнями проблем її сприйняття індивідами та можливостями свідомої її інтерпретації, а також уміння застосовувати на практиці. Тобто процес перепідготовки повинен включати не лише подання масиву нових знань, але й формувати інформаційну компетентність у слухачів. Дана компетентність має виражатися в інтегративній якості управлінця і проявлятися у:

- позитивному ставленні та спрямованості на використання інформаційно-комунікаційних тех-

нологій у професійній сфері та повсякденному житті;

– розумній достатності та збалансованості знань і умінь використання комп'ютерних технологій для розв'язання професійних завдань;

– готовності до творчого, креативного застосування новітніх інформаційних технологій у професійній діяльності.

Список використаних джерел

1. Про вищу освіту : Закон України від 01 липня 2014 р. № 1556-VII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/print1510171732949174>
2. Про схвалення Концепції реформування системи професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад: розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 грудня 2017 р. № 974-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npsas/pro-shvalennya-konceptiy>
3. Антоненко В. Роль та місце інформаційних технологій у глобальній економіці. *Молодий вчений*. 2015. № 11 (26). С. 6-8.
4. Бажал Ю. Реалізація моделі «потрійної спіралі» в інноваційній екосистемі України. *Економіка і прогнозування*. 2017. № 3. С. 124-139.
5. Геєць В.М. Інноваційні перспективи України : монографія. В.М. Геєць, В.П. Семиноженко. Х. : Константа, 2006. 272 с.
6. Castells, M. (2010). *The information age*. Chichester: Wiley-Blackwell.
7. Людський розвиток в Україні: історичний вимір трансформації державної соціальної політики (колективна монографія) / за ред. Е.М. Лібанової. К. : Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2014. 380 с.
8. Minetaki, K. (2004). The Effect of Information and Communication Technology on the Japanese Economy. *Japanese Economy*, 32(1), pp.76-86.
9. Porat, M. (1983). *The information economy*. Ann Arbor, Mich.: University Microfilms International.
10. Turban, E. and Volonino, L. (2015). *Information technology for management*. Hoboken, N.J.: Wiley.
11. Шкарлет С. М. Інформаційна економіка: методи, моделі та технологія формування: монографія. Чернівці, 2014. 288 с.
12. Костриця В. Практика навчання та підвищення кваліфікації спеціалістів державної служби зайнятості: європейський досвід. Науково-практичне забезпечення децентралізації надання послуг в об'єднаних територіальних громадах : матеріали наук.-практ. конф. / за заг. ред. Р.В. Войтович, П.В. Ворони. К.: ІПК ДСЗУ, 2018. С. 203-206.
13. Мельник Я. Новітні інформаційні технології в організації діяльності Служби зайнятості України. Проблематика процесу децентралізації надання послуг в об'єднаних територіальних громадах : збірник матеріалів круглого столу / за заг. ред. Р.В. Войтович, П.В. Ворони. Київ: ІПК ДСЗУ, 2018. С. 126-129.
14. Даниленко Л.І. Українсько-німецький досвід розвитку інноваційної компетентності міських голів. *Теорія та практика державного управління*, 2017. № 4. С. 3-8.
15. Поліщук І.В. Механізми забезпечення професійного потенціалу державних службовців в Україні: дис... канд. наук : 25.00.02. К., 2018.
16. Липовська К.О. Інтелектуальний потенціал міських громад як чинник підвищення їх конкурентоспроможності. Аспекти публічного управління. 2017. Т. 5. № 12. С. 59-66.
17. Освіта дорослих у перспективі змін: інновації, технології, прогнози: збірник наукових праць / за ред. А. Василюк, А. Стоговського. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2017. 248 с.
18. Шкарлет С.М. Інформаційна економіка як основа соціально-економічної регенерації України. *Економіка України*, 2014. № 11 (636). С. 51-60.
19. Shkarlet, S. M. Basic descriptors of the information economy development. S.M. Shkarlet, M.V. Dubyna, A.V. Tarasenko. *Науковий вісник Полісся*, 2017. № 3 (11). Ч. 1. С. 8-15.
20. Соснін О. Інформаційно-комунікативна компетентність громадянина в процесах формування громадянського суспільства. Віче. 2012. С. 15-18.
21. Про державну службу: Закон України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
22. Про службу в органах місцевого самоврядування. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>
23. Удосконалення системи підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування. Л.В. Сергієва, М.М. Черниш, Д.Д. Земцев, Н.Ю. Мордавець та ін. / під керівн. О.А. Тертишної. URL: <http://nads.gov.ua>
24. Оцінка та рекомендації стосовно системи підготовки державних службовців в Україні. Байба Петерсонє, експерт проекту Twinning «Розвиток і удосконалення системи підготовки державних службовців в Україні», заступник директора Латиської Державної Канцелярії з питань державного управління. К.: 2010. 40 с.
25. Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Національному агентству України з питань державної служби на професійне навчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування. Затверджено рішенням Рахункової палати від 13.03.2018 року № 5-3. URL: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16756075/Zvit_5-3_2018.pdf?subportal=main
26. Про схвалення Концепції впровадження інформаційної системи управління людськими ресурсами в державних органах та затвердження плану заходів щодо її реалізації: розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 грудня 2017 року № 844-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/844-2017-%D1%80/print>

References

- Supreme Council of Ukraine (2014). Pro vyshchu osvitu [About Higher Education]. Law of Ukraine. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/print1510171732949174>. [in Ukrainian].
- Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine (2017). Pro skhvalennia Kontseptsii reformuvannia systemy profesiino-ho navchannia derzhavnykh sluzhbovciv, holiv mistsevykh derzhavnykh administratsii, yikh pershykh zastupnykiv ta zastupnykiv, posadovykh osib mistsevoho samovriaduvannia ta deputativ mistsevykh rad [On approval of the Concept for reforming the system of vocational training of civil servants, heads of local state administrations, their first deputies and deputies, local self-government officials and local council deputies]. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-shvalennya-koncepciy>. [in Ukrainian].
- Antonenko, V. (2015). Rol ta mistse informatsiinykh tekhnolohii u hlobalnii ekonomitsi [The role and place of information technology in the global economy]. *Molodyi vchenyi*. [in Ukrainian].
- Bazhal, Yu. (2017). Realizatsiia modeli «potriinoi spirali» v innovatsiinii ekosystemi Ukrainy [Realization of the model of "triple spiral" in the innovation ecosystem of Ukraine]. *Ekonomika i prohnozuvannia*. [in Ukrainian].
- Heiets, V. (2006). Innovatsiini perspektyvy Ukrainy: monohrafiia [Innovative perspectives of Ukraine: monograph]. [in Ukrainian].
- Castells, M. (2010). *The information age*. Chichester: Wiley-Blackwell. [in English].
- Libanova, E. (2014). Lyuds'kyi rozvytok v Ukraini: istorychnyi vymir transformatsiyi derzhavnoyi sotsial'noyi polityky [Human development in Ukraine: the historical dimension of transformation of social policies]. *Institute of Demography and Social Studies. National Academy of Sciences of Ukraine*. [in Ukrainian].
- Minetaki, K. (2004). The Effect of Information and Communication Technology on the Japanese Economy. *Japanese Economy*, 32(1), pp.76-86. [in English].
- Porat, M. (1983). *The information economy*. Ann Arbor, Mich.: University Microfilms International. [in English].
- Turban, E. and Volonino, L. (2015). *Information technology for management*. Hoboken, N.J.: Wiley. [in English].
- Shkarlet, S. Informatsiina ekonomika: metody, modeli ta tekhnolohiia formuvannia : monohrafiia [Information economy: methods, models and technology of formation: monograph]. *Chernihiv*. [in Ukrainian].
- Kostry`cya V. (2018) Prakty`ka navchannya ta pidvy`shhennya kvalifikatsiyi specialistiv Derzhavnoyi Sluzhby` zajnyatosti: yevropejs'ky` dosvid. [Practice of training and advanced training of specialists of the State Employment Service: European experience]. *Naukovo-praktychne zabezpechennia detsentralizatsii nadannia poslug v obiednanykh terytorialnykh hromadakh*. [in Ukrainian].
- Mel'ny`k Ya. (2018). Novitni informacijni tekhnolohiyi v organizatsiyi diyal'nosti Sluzhby` zajnyatosti Ukrainy` [Latest information technologies in the organization of the activity of the Employment Service of Ukraine]. *Problematy`ka procesu decentralizatsiyi nadannya poslug v ob'ednany`x tery`torial'ny`x gromadax*. [in Ukrainian].
- Dany`lenko L. (2017). Ukrayins'ko-nimecz'ky`j dosvid rozvy`tku innovacijnoyi kompetentnosti mis'ky`x goliv [Ukrainian-German Experience of Development of Innovative Competence of City Mayors]. *Teoriya ta prakty`ka derzhavnogo upravlinnya*. [in Ukrainian].
- Polishhuk I. (2018). Mexanizmy` zabezpechennya profesiynogo potencialu derzhavny`x sluzhbovciv v Ukraini [Mechanisms for providing professional potential of civil servants in Ukraine]. [in Ukrainian].
- Ly`povs'ka K. (2017). Intelektual'ny`j potencial mis'ky`x gromad yak chy`nny`k pidvy`shhennya yix konkurentospromozhnosti [The intellectual potential of urban communities as a factor in increasing their competitiveness]. *Aspekty` publichnogo upravlinnya*. [in Ukrainian].
- Osvita dorosly`x u perspekty`vi zmin: innovatsiyi, tekhnolohiyi, prognozy`: zbirny`k naukovy`x pracz (2017). [Adult education in the perspective of changes: innovations, technologies, forecasts]. *PP Ly`senko*. [in Ukrainian].
- Shkarlet S. (2014). Informacijna ekonomika yak osnova social'no-ekonomichnoyi regeneratsiyi Ukrainy` [Information economy as the basis of socio-economic regeneration of Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy`*. [in Ukrainian].
- Shkarlet, S. (2017). Basic descriptors of the information economy development. *Scientific bulletin of Polissia*. [in English].
- Sosnin O. (2012). Informacijno-komunikaty`vna kompetentnist` gromadyany`na v procesax formuvannya gromadyans`kogo suspil'stva [Information and communicative competence of a citizen in the processes of forming a civil society]. *Viche*. [in Ukrainian].
- Supreme Council of Ukraine (2015). Pro derzhavnu sluzhbu [About the civil service]. Law of Ukraine. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/889-19/print1509894332783232>. [in Ukrainian].
- Supreme Council of Ukraine (2017). Pro sluzhbu v organax miscevoho samovriaduvannya [About service in local self-government bodies]. Law of Ukraine. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>. [in Ukrainian].
- Udoskonalennya sy`stemy` pidvy`shhennya kvalifikatsiyi derzhavny`x sluzhbovciv ta posadovy`x osib miscevoho samovriaduvannya. (2017). [Improvement of the system of training of civil servants and officials of local self-government]. Retrieved from: <http://nads.gov.ua>. [in Ukrainian].
- Ocinka ta rekomendatsiyi stosovno sy`stemy` pidgotovky` derzhavny`x sluzhbovciv v Ukraini (2010). [Assessment and recommendations regarding the system of training civil servants in Ukraine]. *Kyiv*. [in Ukrainian].
- Zvit pro rezul'taty` audy`tu efekty`vnosti vy`kory`stannya koshtiv derzhavnogo byudzhetu, vy`dileny`x Nacional'nomu agentstvu Ukrainy` z py`tan` derzhavnoyi sluzhby` na profesijne navchannya derzhavny`x sluzhbovciv ta posadovy`x osib miscevoho samovriaduvannya (2018). [Report on the results of the audit of the effectiveness of the use of state budget funds allocated to the National Agency of Ukraine on Civil Service for vocational training of civil servants and officials of local self-government]. *Raxunkova palata Ukrainy`*. Retrieved from: <http://www>.

ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16756075/Zvit_5-3_2018.pdf?subportal=main. [in Ukrainian].

26. Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine (2017). Pro sxvalennya Konceptiyi vprovadzhennya informacijnoyi sy'stemy upravlinnya lyuds'ky'my resursamy v

derzhavny'x organax ta zatverdzhennya planu zahodiv shhodo yiyi realizaciyi [On Approval of the Concept for the Implementation of the Information Management System for Human Resources in State Authorities and approval of a plan of measures for its implementation]. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/844-2017-%D1%80/print>. [in Ukrainian].

Vasyl' Nadraha,

Doctor of Economics, Professor in the Department of Personnel Management and Labor Economics at Ukrainian State Employment Service Training Institute

Enhancing the competence of local self-government officials in terms of development of the information economy in Ukraine

This article analyses current and prospective forms and tools for enhancing the competence of local self-government officials, based on the requirements of the creation of a new technological system in Ukraine. The fact that the information economy combines both economic and socio-cultural processes greatly contributes to the growth of new competencies in public administration. A high level of professional training, in turn, ensures further progress of the information economy. It is noted that the information economy in public administration necessitates the transition to a qualitatively new level of the efficiency of management, and thereby an official of any level takes the opportunity to develop long-term strategies, without being distracted by regular decision-making of minute importance. Officials' competencies are revealed in specific situations, social and professional ones. The formation of officials' professional competence, including that of local self-government officials, depends heavily on educational institutions providing retraining and further training. A shift of emphasis during retraining in using information with unrestricted access significantly modifies the process of modernization of education.

Today there is an urgent need to modernize the educational standard in Ukraine and develop particular programs for specific sectors of the government policy. Retraining should not be limited to only transferring a wide scope of new knowledge, but also form information competence. This competence should be manifested in the officials' integrative quality. Along with a radical updating of approaches and integrated teaching methods in educational establishments, it is proposed to find out how educational innovations, in particular the introduction of a system of training specialists who possess modern information competences, will correlate with such a model of local self-government that meet the urgent needs of state-building.

Key words: *information economy, postgraduate education, public administration, teaching methods.*

Стаття надійшла 02.10.2018